

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
สารบัญภาพภาคผนวก	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	2
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	6
พืชสมุนไพร	50
แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (STS)	56
ภูมิปัญญา	74
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	77
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	84
ระเบียบวิธีการวิจัย	84
ขั้นตอนการวิจัย	85

เรื่อง	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	88
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	89
การเก็บรวบรวมข้อมูล	93
การวิเคราะห์ข้อมูล	94
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	95
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	96
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการการจัดกิจกรรม การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องพืชในท้องถิ่นตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม	97
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านอยู่อย่างพอเพียง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องพืชในท้องถิ่นตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม	104
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน เกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องพืชในท้องถิ่นตามแนวคิด วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม	157
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	161
สรุปผลการวิจัย	161
อภิปรายผลการวิจัย	169
ข้อเสนอแนะ	175
บรรณานุกรม	176
ภาคผนวก	186
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	187
ภาคผนวก ข แผนการจัดกิจกรรม	211
ภาคผนวก ค หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	221

ภาคผนวก ง ผลงานนักเรียนที่เกิดจากการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความ ตระหนักถึงคุณค่าของพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาท้องถิ่น	236
ภาคผนวก จ ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย	248
ภาคผนวก ฉ ประวัติภูมิปัญญา	257
ประวัติผู้วิจัย	260

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	14
2	69
3	87
4	101
5	102
6	120
7	124
8	128
9	148
10	150
11	152
12	154

13	แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องพืชสมุนไพรในท้องถิ่นตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสังคม ขั้นนำไปปฏิบัติจริง	156
14	แสดงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความตระหนักถึงคุณค่าของพืชสมุนไพร และภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องพืชในท้องถิ่นตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม	158

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงบริเวณโดยรอบวัดป่ารัตนธรรมคุณ	117
2 การเดินทางถึงวัดป่ารัตนธรรมคุณอย่างมีความสุข สนุกสนาน	130
3 ฟังคุณคณาจารย์ ชื่นพิมุขให้ความรู้อย่างตั้งใจ	132
4 แบ่งกลุ่มทำกิจกรรมและมอบหมายงานเตรียมสำรวจป่า	133
5 สำรวจป่าร่วมกับครูภูมิปัญญา ครู และผู้ปกครอง	134
6 พักทานอาหารกลางวัน	134
7 ร่วมกันปลูกพืชสมุนไพร	135
8 ศึกษาวิถีชีวิตชาวบ้านละเลงป่าศึกษาธรรมชาติพันธุ์ไม้และพืชสมุนไพรท้องถิ่น ชมน้ำตกตาดสูง – ตาดยาว ตามเส้นทางเดินป่าวนอุทยานภูวัว	137
9 ร่วมกันจัดทำแผนผังความคิด	138
10 นำเสนอแผนผังความคิดที่ร่วมกันจัดทำ	139
11 นักเรียนร่วมกันจัดทำสมุดเล่มเล็ก สมุดภาพสามมิติพืชสมุนไพรน้ำสมุนไพร ว่านหางจระเข้ลอยแก้วและว่านหามาน้อย	141
12 นักเรียนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพร	142
13 นักเรียนร่วมกันทำน้ำสมุนไพร แจกในงานโรงเรียน	142
14 นักเรียนร่วมจัดทำสวนพืชสมุนไพรบริเวณข้างรั้วหน้าโรงเรียน	143
15 เผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน โดยการจัดทำแผ่นพับเกี่ยวกับพืชสมุนไพรและแจกพืช สมุนไพรให้กับร้านค้าทั้งในและหน้าโรงเรียน	143
16 เผยแพร่ความรู้โดยการนำผังความคิดและประสบการณ์ที่ได้จากการจัดกิจกรรม ที่สวนเขื่อนธรรม ตำบลเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	144
17 เผยแพร่ความรู้โดยการนำผังความคิดและประสบการณ์ที่ได้จากการจัดกิจกรรม ที่สวนเขื่อนธรรม ตำบลเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	145

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องพืชสมุนไพร ในท้องถิ่น ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม	83
2 แสดงสถานที่ตั้งของโรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์	98
3 แสดงตำแหน่งของผู้เข้าร่วมเสวนากลุ่มแบบสุนทรียสนทนา.....	105
4 แสดงสถานที่ตั้งวัดป่ารัตนธรรมคุณ	116
5 แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา ชุดความรู้และการถ่ายทอดความรู้ ภายในชุมชน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์	119
6 แหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านชนบุรี ตำบลโพนงาม อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์	121
7 แหล่งเรียนรู้หมู่บ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัด กาฬสินธุ์ และโรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์	122
8 แผนที่เส้นทางการเดินทางไปหมู่บ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	124
9 บทบาทหน้าที่ของทีมงานของผู้มีส่วนร่วมในการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่นตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม	126
10 แผนปฏิบัติการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องพืชสมุนไพรในท้องถิ่น ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม	127
11 พืชสมุนไพร และทำเครื่องคั้น ของหวานจากพืชสมุนไพรและนำเสนอผลงาน ที่ร่วมกัน	142
12 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรม การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องพืชสมุนไพรในท้องถิ่นตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ขึ้นสี่เสา	149
13 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรม การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องพืชสมุนไพรในท้องถิ่นตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ขึ้นแก้ปัญหา	151

แผนภาพที่

หน้า

14	แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องพืชสมุนไพรในท้องถิ่นตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสังคม ขั้นสร้างสรรค์.....	153
15	แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องพืชสมุนไพรในท้องถิ่นตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสังคม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์	155
16	แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องพืชสมุนไพรในท้องถิ่นตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสังคม ขั้นนำไปปฏิบัติจริง	157
15	แสดงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความตระหนักถึงคุณค่าของพืชสมุนไพร และภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องพืชในท้องถิ่นตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม	185

สารบัญสภาพภาคผนวก

ภาพที่	หน้า
1 การนำเสนอแผนผังความคิด	245
2 ครูและนักเรียนถ่ายภาพร่วมกัน	245
3 สมุดเล่มเล็ก เรื่อง ทับทิม	246
4 สมุดเล่มเล็ก เรื่อง โหรีพา	246
5 สมุดเล่มเล็ก เรื่อง ลำโพงดอกขาว	247
6 สมุดเล่มเล็ก เรื่อง แก้วมังกร	247
7 เตรียมป้ายชื่อพืชสมุนไพรและสรรพคุณ	249
8 ติดป้ายชื่อพืชสมุนไพรและสรรพคุณ	249
9 ครูภูมิปัญญาถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพร	250
10 รับฟังความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรที่ครูภูมิปัญญาถ่ายทอด	250
11 ร่วมเรียนรู้สำรวจป่ากับครูภูมิปัญญา	251
12 ครูภูมิปัญญาให้ความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรในป่า	251
13 เรียนรู้ลักษณะของพืชสมุนไพร	252
14 ครูภูมิปัญญาให้ความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพร	252
15 ร่วมกันปลูกพืชสมุนไพรเพื่อจัดสวนหย่อมพืชสมุนไพร	253
16 ถ่ายภาพร่วมกันในการปลูกพืชสมุนไพร	253
17 ร่วมกันทำแผนผังความคิด	254
18 นำเสนอแผนผังความคิด เรื่อง กาสะลอง	254
19 นำเสนอผังความคิด เรื่อง สะมัด	255
20 ถ่ายภาพการนำเสนอแผนผังความคิดร่วมกัน	255
21 บันทึกภาพความประทับใจก่อนกลับ	256